

УДК 378.018.43:616.98:578.831.1-036.21
DOI 10.11603/me.2414-5998.2020.4.11661

Н. О. Теренда

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5655-4326>
Scopus Author ID 57204442427

О. А. Теренда

М. І. Горішний

Н. Я. Панчишин

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5786-3083>
ResearcherID C-7503-2016
Scopus Author ID 57205375125

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АНКЕТУВАННЯ)

N. O. Terenda, O. A. Terenda, M. I. Horishnyi, N. Ya. Panchyshyn

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

FEATURES OF DISTANCE LEARNING OF STUDENTS IN THE CONDITIONS OF THE COVID-19 PANDEMIC (ACCORDING TO THE RESULTS OF THE SURVEY)

Анотація. У статті проаналізовано результати онлайн-анкетування студентів щодо їхнього ставлення до переваг та недоліків дистанційної форми навчання. В умовах пандемії COVID-19 дистанційне навчання є однією з провідних світових тенденцій в освіті. Ця технологія реалізує принцип безперервної освіти і здатна задовольнити постійно зростаючий попит на знання в інформаційному суспільстві. Отримані результати онлайн-анкетування студентів вказують на існування суб'єктивних перешкод у здобутті знань під час дистанційного навчання, яке передбачає значну самомотивацію студента щодо власного навчання, а також високий рівень самоорганізації. Для покращення доступності навчально-методичних матеріалів, збільшення контакту між викладачем і студентом необхідно залучити інтерактивні платформи, які дозволять покращити процес викладання та засвоєння необхідного навчального матеріалу.

Широке запровадження дистанційної форми освіти у 2020 р., зумовлене поширенням пандемії COVID-19 та необхідністю дотримання всіх карантинних заходів задля збереження здоров'я та життя всіх учасників освітнього процесу, поставило нові виклики перед здобувачами вищої освіти, подолати які необхідно спільними зусиллями всіх зацікавлених сторін із залученням новітніх інтерактивних платформ, та підвищення мотиваційного фактора у здобутті нових знань.

Ключові слова: дистанційна освіта; анкетування; студенти.

Abstract. The article analyzes the results of online surveys of students regarding their attitudes to the advantages and disadvantages of distance learning. In the context of the COVID-19 pandemic, distance learning is one of the world leading trends in education. This technology implements the principle of continuing education and is able to meet the evergrowing demand for knowledge in the information society. The results of online surveys of students indicate the existence of subjective obstacles to the acquisition of knowledge during distance learning, which involves a significant self-motivation of the student to study, as well as a high level of self-organization. To improve the availability of teaching materials, increase contact between teacher and student, it is necessary to involve interactive platforms that will improve the teaching process and master the necessary initial material.

The widespread introduction of distance education in 2020, due to the spread of the COVID-19 pandemic and the need to comply with all quarantine measures to preserve the health and lives of all participants in the educational process, has posed new challenges to higher education seekers to work together, attraction of the newest interactive platforms, and increase of a motivating factor in acquisition of new knowledge.

Key words: distance education; questionnaires; students.

Вступ. Пандемія COVID-19 змінила темп та ритм життя у всіх сферах економічного, духовного, освітнього просторів. Поширення хвороби спонукало уряди багатьох країн світу перевести освітній

процес на дистанційну форму. Така ситуація спричинила виникнення нерівності в доступі до освіти. За даними звіту Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), третина школярів у світі (близько 463 млн) не змог-

© Н. О. Теренда, О. А. Теренда, М. І. Горішний, Н. Я. Панчишин

ла отримати доступ до дистанційного навчання після закриття шкіл через COVID-19 [5].

Значна частина закладів вищої освіти у світі перейшла на дистанційну форму освіти. В Україні також у закладах вищої освіти було запроваджено дистанційне навчання. Така форма освітнього процесу не нова для нашої країни. В Україні дистанційне навчання активно впроваджується з 2002 р. У багатьох вищих навчальних закладах України впроваджено програмну платформу MOODLE (систему управління дистанційним навчанням), яка дозволяє здійснювати дистанційне навчання [6].

На сьогодні дистанційне навчання є однією з провідних світових тенденцій в освіті – ця технологія реалізує принцип безперервної освіти і здатна задовольнити постійно зростаючий попит на знання в інформаційному суспільстві.

У наказі МОН України від 25.04.13 р. № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» зазначено, що «метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти» [3]. Задля уникнення нерівності у наданні освітніх послуг передбачено, що термін навчання за дистанційною формою має бути не меншим, ніж за денною формою за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, напрямками підготовки та спеціальностями.

Мета статті – вивчити оцінку дистанційної форми освіти здобувачами вищої медичної освіти у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України в умовах карантинних заходів через поширення коронавірусної інфекції в Україні.

Теоретична частина. Вивченню дистанційної форми освіти у вищих медичних закладах присвячено низку праць [1, 2, 4]. Проте в умовах сучасного освітнього процесу необхідно вивчати думку всіх стейкхолдерів, які залучені до нього. Тому ми провели опитування за допомогою онлайн-анкетування 132 студентів Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. Навчальний процес проходив дистанційно на платформі MOODLE із використанням навчально-методичних матеріалів у формі презентацій, відеоматеріалів та текстових матеріалів.

Серед респондентів переважали особи жіночої статі (74,2 %), чоловічої – 25,8 %. Вік опитуваних коливався від 17 до 24 років і переважно становив

21–22 роки (69,7 % осіб). При цьому 121 (91,6 %) студент навчається на медичному факультеті та 11 (8,4 %) – на стоматологічному.

В анкеті було запропоновано запитання, які стосувалися оцінки дистанційної форми освіти в умовах карантинних заходів через поширення коронавірусної інфекції в Україні.

Відповідаючи на запитання «Ваше ставлення до дистанційного навчання?», більшість 52 (39,4 %) опитуваних відповіли, що ставляться добре, проте в них наявні деякі зауваження, 35 (26,5 %) особам сподобалось, 21 (15,9 %) ставиться негативно та лише 12 (9,1 %) респондентам дуже сподобалося дистанційне навчання, 12 (9,1 %) – важко відповісти на дане запитання. Серед переваг дистанційного навчання опитувані відзначали можливість планування свого часу щодо підготовки до занять і перегляду відеоматеріалів та презентацій.

Проте при виборі форм навчання більшість респондентів вибрала очну форму (рис. 1).

Рис. 1. Відповіді на запитання «Якій формі навчання Ви віддаєте перевагу?»

Відповідаючи на запитання «Як Ви засвоювали навчальні матеріали під час карантину?», більшість опитуваних 77 (58,3 %) відзначили, що навчання давалося легко, проте із незначними труднощами, важко було 19 (14,4 %) студентам і в 31 (23,5 %) не виникло жодних проблем із засвоєнням матеріалу, 4 (3 %) студенти не змогли дати точної відповіді на дане запитання.

Відповідаючи на запитання «Чи отримували Ви достатню кількість інформації з матеріалів підготовки до занять?», більше половини студентів 77 (58,3 %) мали певні зауваження до матеріалів

підготовки до занять, 32 (24,2 %) були повністю задоволені матеріалами та лише 19 (14,4 %) студентів не влаштували матеріали підготовки. Знову ж таки 4 (3 %) студенти не змогли дати точної відповіді на дане запитання. Зауваження стосувалися об'єму отриманої інформації, форми її представлення.

Найчастіше для підготовки до занять студенти використовували інтернет-матеріали, які надає університет (40,8 %), друге місце зайняли власні конспекти і конспекти знайомих (30,5 %), на третьому місці знаходяться підручники (25,3 %) та на четвертому – інші джерела (3,4 %). Для поглиблення своїх знань значна частина 91 (68,9 %) студент використовує додаткові матеріали під час підготовки до занять, 37 (28,1 %) респондентів іноді користуються додатковими матеріалами, а 4 (3 %) взагалі їх не використовують.

Відповідаючи на запитання «Чи було у Вас бажання самостійно навчатися під час карантину?», лише в половині студентів було постійне бажання самостійно вчитися на дистанційній формі навчання, у 49 (37,1 %) бажання вчитися було непостійним та 17 (12,9 %) респондентів взагалі не хотіли навчатися. Отримані результати засвідчують низький рівень самомотивації студента щодо власного навчання та його самоорганізації.

При відповіді на запитання «Чи мали Ви змогу отримувати консультації викладачів?» більшість 89 (67,4 %) відповіли «Так». Із них 76 (57,6 %) отримали консультацію при зверненні, лише 13 (9,8 %) студентам було проігноровано або відмовлено в консультації. Частина (32,6 %) студентів не знала про можливість консультації.

При цьому з усіх опитуваних 55 (41,7 %) отримали вичерпну відповідь при консультації, 21 (15,9 %)

студента відповідь влаштувала лиш частково, 1 (0,8 %) респондента відповідь взагалі не влаштувала, 55 (41,7 %) опитуваних не отримували консультації.

Відповідаючи на запитання «Чи хотіли б Ви і надалі вчитись дистанційно?», більшість 57 (43,2 %) респондентів не хотіли б надалі продовжувати дистанційне навчання, близько третини, а саме 38 (28,8 %) опитуваних влаштовує дистанційне навчання та 37 (28 %) студентам важко відповісти на дане запитання.

Отримані результати вказують на існування суб'єктивних перешкод у здобутті знань під час дистанційного навчання, яке передбачає значну самомотивацію студента щодо власного навчання, а також високий рівень самоорганізації. Для покращення доступності навчально-методичних матеріалів, збільшення контакту між викладачем і студентом необхідно залучати інтерактивні платформи, які дозволять покращити процес викладання та засвоєння необхідного навчального матеріалу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Широке запровадження дистанційної форми освіти у 2020 р., зумовлене поширенням пандемії COVID-19 та необхідністю дотримання всіх карантинних заходів задля збереження здоров'я та життя всіх учасників освітнього процесу, поставило нові виклики перед здобувачами вищої освіти, подолати які необхідно спільними зусиллями всіх зацікавлених сторін із залученням новітніх інтерактивних платформ, та підвищення мотиваційного фактора у здобутті нових знань. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні думки студентів щодо освітнього процесу при впровадженні нових методів дистанційного навчання.

Список літератури

1. Заліпська І. Я. Дистанційне навчання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» студентів медичних спеціальностей / І. Я. Заліпська // Медична освіта. – 2020. – № 2. – С. 161–166.
2. Особливості дистанційного навчання в рамках післядипломної підготовки лікарів з медицини невідкладних станів / А. О. Волосовець, Б. І. Слонєцький, І. С. Зогуля [та ін.] // Медична освіта. – 2020. – № 3. – С. 5–8.
3. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ МОН України від 25.04.13 р. № 466. – Режим доступу : https://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/.

4. Федчишин Н. О. Дистанційне навчання іноземної мови майбутніх лікарів: виклики часу / Н. О. Федчишин, Н. І. Єлагіна, О. Г. Пермякова // Медична освіта. – 2020. – № 2. – С. 32–39.
5. <https://life.pravda.com.ua/society/2020/08/27/242111/>.
6. <http://www.dut.edu.ua/ua/1032-pro-distanciyne-navchannya-organizacijno-metodichniy-centr-novitnih-tehnologiy-navchannya>.

References

1. Zalipska, I. Ya. (2020). Dystantsiine navchannia dystsypliny «Ukrainska mova (za profesiinym spriamuvanniam)» studentiv medychnykh spetsialnostei [Distance learning of the discipline «Ukrainian language (for professional purposes)» of medical students]. *Medychna osvita – Medical Education*, 2, 161-166 [in Ukrainian].
2. Volosovets, A.O., Slonetsky, B.I., Zozulya, I.S., Bobrova, V.I., Ivashchenko, O.V., Verbytsky, I.V., ..., & Savchenko, D.S. (2020). Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia v ramkakh pisladyplomnoi pidhotovky likariv z medytsyny nevidkladnykh staniv [Peculiarities of distance learning within the framework of postgraduate training of doctors in emergency medicine]. *Medychna osvita – Medical Education*, 3, 5-8 [in Ukrainian].
3. (2013). *Nakaz MON № 466 vid 25.04.13 roku «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia» [Order of the Ministry of Education and Science № 466 of 25.04.13 «On approval of the Regulations on distance learning»]*. osvita.ua. Retrieved from: https://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/ [in Ukrainian].
4. Fedchyshyn, N.O., Yelahina, N.I., & Permyakova, O.H. (2020). Dystantsiine navchannia inozemnoi movy maibutnikh likariv: vyklyky chasu [Distance learning of a foreign language for future doctors: the challenges of time]. *Medychna osvita – Medical Education*, 3, 32-39 [in Ukrainian].
5. <https://life.pravda.com.ua/society/2020/08/27/242111/>.
6. <http://www.dut.edu.ua/ua/1032-pro-distancyne-navchannya-organizaciyno-metodichniy-centr-novitnih-tehnologiy-navchannya>.

Отримано 16.11.20
Рекомендовано 17.11.20

Електронна адреса для листування: lisovska@tdmu.edu.ua